

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. Vtrum animæ Justorum à corporibus separatæ, & plenè purgatæ,
statim consequantur beatitudinem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ARTICULUS I.

Utrum anima Iustorum à corporibus separata, & plenè purgata, statim consequantur beatitudinem?

PARTEM negativam tenuere olim plures ex SS. Patribus, tam Græcis, quàm Latinis, existimantes animas iustorum à corporibus separatas, ac plenè purgatas, non fore beatas, nec viaturas divinam essentiam, usque ad diem iudicii, & generalis resurrectionis, in qua (ajebant) rursum unientur corporibus suis, & numerus electorum erit omnino completus. Ita D. Bernardus serm. 3. de omnibus Sanctis, ubi ait: *In illam beatissimam Dei domum anima nec sine nobis intrabunt, nec sine corporibus suis, scilicet nec sancti sine plebe, nec spiritus sine carne.* Cuius sententiæ ita acriter adhaesit olim Joannes XXII, ut plures Ordinis nostri Doctores, qui zelò catholice veritatis firmiter ei se opponebant, incarceraverit, nominatim Patrem Thomam Valens, qui ipso festo S. Joannis Evangelistæ Avenioni prædicans, maximam Cardinalium & aliorum Prælatorum astante catervâ, contra hunc errorem vehementissimè invehctus fuerat; usque verbò & exemplò Pauli, qui in faciem restituit Petro, eò quòd reprehensibilis esset, nec non maledictionem omnibus, qui huic perverso dogmati adhaerent, pronuntians, addiderat hæc verba Apostoli: *Si quis vobis annuntiaverit præter id quod accepistis, anathema sit.* Quæ cum rescivisset Ludovicus Bavarus, qui se Imperatorem dicebat, quique extremo odiò Pontificem & Dominicanos ei summo opere addictos prosequeretur, animum intentum, quem erga Patres nostros gerebat, deponens, & illorum zelum pro veritate tuenda demiratus, exclamavit: *Nunc comperio quod Ordo Prædicatorum sit ordo veritatis: siquidem Joannem errantem dereliquit, quem antea non errantem contra me tam animosè defendit.* Ita referunt Antonius Senensis in Chronicis FF. Prædicatorum ad annum 1331. Bzovius ad eundem annum, & alii quos illicitant.

S. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, Animas iustorum, à peccatis perfecte purgatas, in cælum evolare, & frui clarâ Dei visione, non expectatâ resurrectione, aut generali iudicio.

Hæc conclusio nunc est certa de fide, utpote definita in Florentino sess. ultimâ, ubi dicitur: *Animas à corporibus exutas & purgatas, in cælum mox recipi; & inueneri ipsam Deum Unum & Trinum sicut est.* Eandem veritatem priùs definierat Benedictus XII, in quadam Extravaganti, quæ incipit, *Benedictus Deus*, ut refertur in Directorio Inquisitorum parte. 2.

Colligitur etiam ex Scriptura: nam ad Philip. I. Apostolus ait: *Desiderium habens dissolvi & esse cum Christo:* inutile autem esset tale desiderium, si non fuisset vilurus Deum statim post mortem. Item 2. ad Corinth. 5. dicitur: *Quando sumus in corpore, peregrinamur à Domino: per fidem enim ambulamus, & non per speciem:* Ergo re-

Aliò corpore non ambulabimus per fidem, sed per speciem, videndo clarè divinam essentiam. Unde Apocal. 7. videntur Iusti amici thronis albis: quod præmium illorum denotat. Et Lucæ 23. Christus dixit ad latronem: *Hodie mecum eris in paradiso;* quod non potest intelligi de paradiso terrestris, ut quidam explicant; cum Christus eâ die in paradiso terrestris non fuerit, sed in lympo, qui paradiso dicitur; quia ibi latroni & SS. Patribus communita fuit beatitudo, & visio divinæ essentiae: nam ut ait Augustinus Epist. 57. *Generale paradisi nomen est, ubi factitate vivitur.*

Favent etiam SS. Patres: nam D. Gregorius 4. super Psal. 4. Pœnitentiam, ait: *Beatitude & animabus sanctorum ante resurrectionem triantur, & corporibus nihilominus post iudicium;* & id probat latè 14. dialog. cap. 25. Item D. Chylostomus hom. 32. in Epist. ad Rom. dicit: *Pauli animam versari in summo cælo, & prope Regis solium, ubi Cherubim & Seraphim volunt.* Fulgentius serm. de S. Stephano: *Hodie (inquit) miles de tabernaculo corporis exiens, triumphanter migravit ad cælum.* Item: *Stephanus hodie solus est immortalitatis indutus.* Unde Ecclesiâ diem mortis Sanctorum appellat natalem ipsorum: quia nimirum quemadmodum per natiuitatem corporalem nascuntur mundo, ita per resurrectionem ex mundo nascuntur cælo. Natalem Sanctorum (inquit Chylostomus) cum audis, nolite putare illum dici quo nascuntur in terram de carne, sed de terra in cælum, de labore ad requiem, de vicibus ad delicias, non fluxas, sed fortes, & stabiles, & æternas. Et Emilianus homilia de natali sancti Genesii: *Beatorum Martyrum passionibus, natales vocamus dies, quando eos martyris, vita & gloria fides, dum ingreditur morti, generat & ternitatis, & perpetua gaudia brevi dolore parturit.* Merito planè dicuntur natales dies, per quos qui nati fuerant in hanc fragilitatis humana miseriam, subitè nascuntur in gloriam, vita perennitatis de mortis sine sementibus. Etenim si istos dies natales vocamus, quibus in hanc lucem in delictis & doloribus nascuntur ad dolores, quibus hunc mundum sicut infantia regredientes ingredimur; iustus isti celebrantur natales, quibus Sancti ex corruptibilibus in novam istam sæculi sæculi veniunt claritatem, & filii hominum in adoptionem divinæ paternitatis ascendunt, & consors paulò ante mortalium, subitò cives incipiunt esse Angelorum.

Variis etiam rationibus seu congruentiis probant aliqui nostram conclusionem: puta quia beatitudo, seu clara Dei visio, cum non fiat per aliquam speciem à phantasmatis eductam, non dependet à corpore; unde non est ratio cur differatur usque ad resurrectionem corporum; maximè quia ea dilatio præmiæ valde esset afflictura animas purgatas. Addunt quod cum beatitudo debeat homini ut corona & merces, statim post finitam pugnam, & laborem expletum dari debet, juxta illud Levitic. 19. *Non morabitur opus mercedi tuæ apud te usque ad mane.* Constat enim exemplò Angelorum, qui beatitudinè viâ statim acceperunt præmium; & mercedem hominum, quibus statim datur præmia eterna post mortem: Deus autem prior est, inquit, ad miserendum & præmiandum, quam ad puniendum.

Verùm hæc rationes parùm urgent. Ad præmiam enim facile responderi posset, eam dilationem non fieri ob repugnantiam visionis communitatis animæ.

anima separata sed quia ante iudicium generale & generalem omnium remunerationem, non oportet aliquos beatificari, vel certe quia Deus ipse ita voluit ac disposuit, propter occultos fines suae providentiae. Alii vero dicitur instantiam in animabus iustorum, qui ante adventum Christi decesserunt: illae enim, quamvis perfecte purgatae, statim post separationem à corpore non videntur divinam essentiam; imò per multa saecula earum beatitudo & merces fuit dilata, caelo adhuc clauso, ob culpam originalem.

Quare existimo aliam huius rei, utpote à sola Dei voluntate pendens, non debere assignari rationem, quam eam quam tradit D. Thomas 3. p. qu. 49. art. 5. ad 4. ubi ait, quod Christus sua passione meruit nobis introitum regni caelestis, & impedimentum removit, sed per suam ascensionem nos quasi in possessionem regni caelestis introduxit. Et ideo dicitur quod ascendit pendens iter ante eos. Unde licet ante passionem Christi, ejusque in caelum ascensionem, nullus quantumcunque iustus regnum caeleste intrare posset: attamen in lege gratiae animae iustorum, cum primum sunt perfecte purgatae, statim consequuntur beatitudinem, post decessum à corpore. Et hoc (inquit S. Doctor ibidem) figuratur Numer. 35. ubi dicitur quod homicida manebit ibi (scilicet in civitate refugij) donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur, quo mortuo parit in domum suam redire. Quare Apostolus ad Hebraeos 9. postquam dixit, quod olim in sancta sanctorum non poterant ingredi sacerdotes, nec populus, subdit: Hoc significante Spiritu sancto, nondum propalam esse sanctorum viam, adhuc priori tabernaculo habente statum: id est, per hoc Spiritus sanctus declarare intendebat, toto tempore veteris testamenti non fuisse apertam viam ad caelum, ideoque etiam iustissimos quosque ad inferos descendisse: At postquam Christus prorupit velum templi, cessaveruntque figuræ, ex tunc patet via Sanctorum ad caeleste tabernaculum, & caelorum janua per passionem Christi nobis aperta est. Unde Leo Papa serm. 1. de ascensione Christi ascendit (inquit) nostra provectio est, & quod praesens gloria capitis, id spes vocatur & corporis: hodie enim non solum par adit possibiles firmati sumus, sed etiam calorum in Christo superna penetravimus; ampliora adit per ineffabilem Christi gratiam, quam per diaboli amiseramus invidiam. Item D. Joannes Apocal. 21. dicit caelestem Jerusalem habere portas duodecim, & subdit: Ab Oriente porta tres, & ab Aquilione porta tres, & ab Austro porta tres, & ab Occasu porta tres: per hoc ianuens, modo post Christi passionem & ascensionem, unde quaque patere aditum in caelum, omneque impedimentum penitus esse sublatum; ac proinde iustorum animas, cum primum à peccatis perfecte purgatae sunt, consequi beatitudinem, & clarà Dei visione perfrui, non expectatà resurrectione vel die iudicii.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra hanc conclusionem primo objici possunt plura Scripturae testimonia, quibus significari videtur, primum beatitudinis, & visionem Dei reservari in diem iudicii. Matthaei namque 20. dicitur omnibus simul operariis redditam fuisse mercedem, cum serò factum esset, hoc est in fine mundi. Et cap. 25. cum describitur iudicium universale, dicitur: Ibiunt hi in supplicium

eternum, iusti autem in vitam aeternam. Paulus etiam 2. ad Timoth. 4. ait: Reposta est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die, extremi scilicet iudicii. Et ad Hebraeos 11. inquit de Sanctis: Non acceperunt reprobationem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur. Item 1. Joan. 3. dicitur: Cum apparuerit (nempe Christus in die iudicii) similes erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Denique Apoc. 6. dicit idem Apostolus: Vids subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei: & dictum est illis, ut quiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi eorum: id est, ut expectent tempus resurrectionis, & generalis iudicii, in quo, completo numero electorum, omnes simul recipient mercedem & beatitudinem.

Veruntamen haec parùm urgent: nam quoad tria prima loca, si intelligantur de die iudicii generalis, dicendum est, tunc praemium meritorum cum publico honore, ac solempni pompa, & manifestatione omnium bonorum operum, iustis esse conferendum; vel tunc nova & publicà sententia, non solum animae, sed etiam toti homini reddendum esse. Dixi, si intelligantur de die iudicii generalis: quia in primo loco ly ad verberam denotat finem vitae cuiuslibet, ut ait Glossa interlinearis. Item cum Apostolus ait, quod Deus iustus iudex reddet ipsi coronam iustitiae in illa die, loquitur (ut ait Nicolaus de Lyra) de die mortis, de quo praemilerat: Tempus resolutionis mea instat. Quartus locus facilis est: nam vel loquitur Apostolus de praemio completo per resurrectionem; vel intendit Sanctos veteris Testamenti non intrasse caelum sine Sanctis Legis Evangelicæ, non quidem omnibus, sed aliquibus, Testimonium vero primum ex Joanne plane caret difficultate: nam ly cum apparuerit, non significat, cum Christus venerit ad iudicandum (neque enim visio humanitatis Christi Domini reddet Sanctos beatos) sed intelligitur de Deo secundum se, ut sit felix: quando se nobis per visionem ostenderit. Quod si aliquis hac verba ad Christum in secundo adventu referat, Glossa interlinearis ait, tunc nos futuros ei similes, id est, secundum corpus immortales, quia videbimus eum sicuti est: nam ex gloria animae redundabit gloria & immortalitas in corpus. Ultimus locus qui est ex Apocalypsi, communiter explicatur de desiderio unionis ad corpus, quod habent animae Sanctorum: illud enim non complebitur, nisi in die resurrectionis generalis, in qua totus homo beatificabitur. Porro ipsas gloriam essentiali frui in caelis ante illud tempus, colligitur ex eo quod ibidem dicitur: Data sunt illis singulae solae albae: nam ut explicant sancti Patres, per stolam illam intelligitur gloria & beatitudo essentialis.

Secundo objici possunt plura SS. Patrum testimonia, in quibus aperte dicitur Sanctorum beatitudinem usque ad tempus resurrectionis esse differendam.

Verùm, vel haec explicari possunt de adaequata beatitudine corporis & animae; vel dici aliquos ex SS. Patribus id olim docuisse, quia tunc res erat dubia, & nondum ab Ecclesia definita: nunc vero non licere de hoc dubitare, ob definitiones Concilii Florentini, & Benedicti XII. supra adductas.

Tertio objiciunt aliqui Decretum Joannis XXII. qui, teste Ocham in opere sex dierum, & Gersono in serm. de Paschate, dicitur definiisse contrarium.

Sed responderetur, verum quidem esse, illum A
fuisse valde propensum in hanc sententiam,
eamque persuadere statuisse; non tamen ut Pon-
tificem definitivum, sed, ut ait Benedictus XII. in
sua Extravaganti, speciali Dei providentiâ rap-
prum fuisse, antequam aliquid definiret. Nec
credendum est Ochamo, quippe qui Joanni
XXII. fuit insensibilissimus, utpote ab eo excom-
municatus.

Conclusio affirmativa sequitur.

Dico igitur: Visionem beatam, tam ut bea-
titudo, quam ut visio est, ab intrinseco esse
incorruptibilem. Ita D. Thomas hic artic. 4. ubi
docet beatitudinem perfectam, quæ expectatur
post hanc vitam, & ex ipsa communicatione
beatitudinis, & ex ratione beatitudinis in spe-
ciali, quæ in clara Dei visione consistit, habere
quod non possit deficere; unde in resp. ad 1. ait
per hanc beatitudinem elevari hominem ad
participationem æternitatis, transcendens om-
nem mutationem; & 1. part. qu. 10. art. 3. inter-
entia naturâ suâ immutabilia & æterna ponit vi-
sionem Dei, quam dicit propterea vocari in
Scriptura vitam æternam; & ar. 1. ad 1. affirmat
illam visionem non mensurari tempore, vel ævo,
sed æternitate participatâ: idem habet in 2. dist.
2. qu. 1. art. 1. ad 4. & tertio contra gentes cap. 61.

Probat ergo prima pars conclusionis pri-
mâ ratione D. Thomæ hic art. 4. Beatitudo, cum
sit bonum sufficiens & perfectum, ab intrinseco
& ex propria ratione habet quod desiderium
hominis quietet, & omne malum excludat. Sed
neutrum præstare, si non esset ab intrinseco in-
amissibilis & incorruptibilis: Ergo inamissibi-
tas & incorruptibilitas ab intrinseco illi conveni-
nit. Major patet, Minor quoad utramque par-
tem suadet. Nam unum ex præcipuis quæ opor-
tat beatus, est perpetuitas boni quod possidet;
unde maxime anxietur, si existimaret tale bonum
non fore perpetuum: Ergo si beatitudo
non esset perpetua & incorruptibilis ab intrin-
seco, nec perfecte satietaret hominis appetitum,
nec omnem miseriam & anxietatem excluderet.
Unde Augustinus: Nullo modo esse potest vita
veraciter beata, nisi fuerit sempiterna.

Dices, sufficere ad hoc ut beatus quietetur, &
omnis anxietas ab eo tollatur, quod Deus de-
creverit illi beatitudinem perpetuâ conservare,
& hoc illi innoscere.

Verum hæc solutio ex non penetrata rationis
efficacia procedit: unde sic cam explico, & di-
tam solutionem everti. De ratione forme in
qua beatitudo essentialiter consistit, est quod
vel ratione sui, vel ratione eorum quæ illi de-
bentur, satiet appetitum beati, & omnem mis-
eriam & anxietatem excludat, ut disp. 3. art. 1. su-
ostendimus: Atqui perpetuitas seu inamissibi-
tas beatitudinis exigitur ad tollendam anxie-
tatem beati, & illius appetitum quietandum: Ergo
illa debita est formali beatitudini, eique ab in-
trinseco (id est vel ratione sui, vel ratione eor-
um quæ illi debeatur) & non solum ab extrin-
seco, & ex gratuita Dei voluntate, debet com-
petere.

Secunda pars conclusionis, quæ asserit quod
clara Dei visio, non solum in ratione beatitudi-
nis, sed etiam in ratione visionis Dei, est incor-
ruptibilis ab intrinseco, secunda ratione Divi
Thomæ suadet. Visio Dei, neque ex voluntate
ipsius videntis, neque ex voluntate Dei, neque
ex aliquo extrinseco impediante cessare potest:
Ergo ex propria ratione habet, quod sit perpetua
& duret in æternum, subindeque quod ab in-
trinseco sit inamissibilis & incorruptibilis. Con-
sequenter patet à sufficienti enumeratione: ni-
hil enim aliud assignari potest, ex quo visio Dei
possit cessare. Antecedens verò probatur, quan-
tum

ARTICULUS II.

Virum beatitudo semel adeptâ possit
amitti?

11 FERTUR communit error Origenis, negan-
tis perpetuitatem beatitudinis, & ponentis
perpetuam vicissitudinem felicitatis & mis-
eriæ: licet aliqui eum excusare nitantur, dicentes
hunc errorem inter opera Origenis ab hæreticis
fuisse insertum; sed immetitò, quia tum D.
Thomas hic art. 2. & 3. contra gentes cap. 62. tum
etiam D. Augustinus lib. 21. de civit. cap. 17. & li-
bro de hæresibus hæresi 43. & D. Hieronymus
in Epistola ad Avitum, imò & sexta Synodus ge-
neralis a. 680. in Epistola Sophronii, appro-
batâ actione 13. hunc errorem Origeni tribuunt.

Porro contra illum militant plura Scripturæ
testimonia, quibus asseritur beatitudinem San-
ctorum perpetuâ duraturam, præsertim illud
Matth. 25. quod adducit S. Thomas: *Ibunt hi in
supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.* Et
Joan. 22. Christus dicebat Apostolis: *Gaudium
vestrum nemo tollet à vobis.* Item 1. Petri 2. beatitu-
do vocatur hereditas *incorruptibilis, incontamina-
ta, & immarcescibilis.* Et cap. 5. *immarcescibilis gloria
corona.* Denique in Fidei symbolo profiteamur
nos expectare vitam æternam.

12 De fide ergo certum est, beatitudinem San-
ctorum fore perpetuam & nunquam desitutam.
Sed dubitant ac disputant Theologi, an hoc ei
conveniat ab intrinseco, & ex natura rei, vel sol-
ùm ab extrinseco, & ex gratuita voluntate Dei,
eam perpetuâ conservantis? Scotus enim &
Durandus in 4. dist. 49. quæst. 6. docent illam
solâ Dei voluntate, & non ab intrinseco esse per-
petuam. Idem videtur sentire Vasquez hic dis-
put. 2. 1. cap. 2. ubi ait eodem modo philoso-
phandum esse de visione beatifica & lumine
gloriæ, sicut de Angelis: unde sicut Angeli, in
eius sententia, non sunt incorruptibiles ex na-
tura sua, sed solùm ab extrinseco Dei providen-
tia illos conservante; ita & lumen gloriæ, ac visio
beatifica, alii dicunt beatitudinem posse dupli-
citer considerari, scilicet in ratione beatitudinis
& boni perfecti ac plenè satiati, & in ratione
visionis & operationis: & primo modo esse ab
intrinseco inamissibilem & incorruptibilem,
non autem secundo modo. Ita Curiel hic art. 4.
dubie unico. Thomistæ verò asserunt perpetui-
tatem ab intrinseco convenire beatitudini, tam
ut est visio Dei, quam ut est perfecta beatitudo:
sic Cajetanus, Conradus, Martinez, Alvarez,
Suarez, & alii.